

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

05 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:

președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocații Potereanu Dina și Balmuș Ștefan în numele inculpatei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 februarie 2020, în cauza penală privind-o pe

ADOMNIȚA Stela XXXXX, născut la XXXXX,
originară și domiciliată în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.08.2016 – 17.06.2019;

Instanța de apel: 15.07.2019 – 04.02.2020;

Instanța de recurs: 25.06.2020 – 05.08.2020.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Central, din 17 iunie 2019, Adomnița Stela a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis cu privarea de dreptul de a desfășura activități legate de migrația persoanelor pe un termen de 2 ani.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Adomnița Stela în perioada lunilor iulie-august 2015, prin înțelegere prealabilă, urmărind scopul exploatarei sexuale comerciale a persoanei, prin înșelăciune, abuzând de poziția de vulnerabilitate a lui XXXXX, manifestată prin situația precară din punct de vedere al supraviețuirii sociale, au recrutat-o pe ultima, pe timp ce se afla în XXXXX, i-a perfectat pașaportul de cetățean al Republicii Moldova și la data de 11.08.2015, a organizat transportarea acesteia cu cursa aeriană Chișinău-Istanbul-Ercan, în Republica Cipru, or. Girne, unde a fost impusă să presteze servicii sexuale contra plată.

3. Sentința de condamnare a fost atacată cu apel de către avocata Potereanu Dina în numele inculpatei, care a solicitat casarea parțială a acesteia în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunile

inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 165 alin. (2), lit. d) Cod penal să fie recalificate în baza art. 220 alin. (2), lit. c) Cod penal.

În motivarea apelului s-a invocat că, delimitând traficul de ființe umane de proxenetism, urmează de reținut următoarele:

- distincția dintre infracțiunea de trafic de persoane în scopul exploatarei sexuale ori practicării prostituției, prevăzută de art. 165 Cod penal, și cea de proxenetism, prevăzută de art. 220 Cod penal, constă în obiectele juridice generice diferite ale celor două incriminări, respectiv în valorile sociale diferite protejate de legiuitor prin textele incriminatorii: în cazul traficului de persoane, aceasta fiind apărarea dreptului la libertatea de voință și acțiune a persoanei, iar în cazul proxenetismului - apărarea bunelor moravuri în relațiile de conviețuire socială și de asigurare licită a mijloacelor de existență;

- în raport cu conținutul dispozițiilor legale menționate în art. 220 Cod penal, pe de o parte, și art. 165 și 206 Cod penal, pe de altă parte, infracțiunea de trafic de persoane se poate realiza numai prin acte de constrângere ori asimilate acestora;

- în cazul când o persoană, fără a recurge la mijloace de constrângere, îndeamnă sau înlățește practicarea prostituției, ori trage foloase de pe urma practicării prostituției, aceasta săvârșește infracțiunea de proxenetism, prevăzută de art. 220 Cod penal;

- în situația unor acte de recrutare, transportare, transferare, adăpostire sau primire a unei persoane, prin amenințare, violență, răpire, înșelăciune, abuz de autoritate, de starea de vulnerabilitate sau prin alte forme de constrângere, ori profitând de imposibilitatea altei persoane de a-și exprima voința, sau prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatarei acestei persoane, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane, prevăzute de art. 165 și 206 Cod penal;

- în cazul când acțiunile subiectului încep ca proxenetism, iar ulterior acesta acționează asupra aceleiași persoane prin modalitățile specificate la lit. d) al prezentului punct, se va constata săvârșirea atât a infracțiunii prevăzute de art. 220 Cod penal, cât și a infracțiunii prevăzute de art. 165 ori, după caz, de art. 206 Cod penal, în concurs real de infracțiuni.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 04 februarie 2020, apelul avocatei Potereanu Dina în numele inculpatei a fost respins ca nefondat și s-a menținut fără modificări sentința Judecătoriei Criuleni din 17.06.2019.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că, inculpata a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal.

Instanța de apel a considerat că, afirmațiile avocatului reprezintă opinia subiectivă a părții apărării, or, prima instanță în sentința corect și justificat și-a motivat soluția sub aspectul recunoașterii vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, luând în considerație probele administrate legal de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată la prezenta cauză penală, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludentei, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, și ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția inculpatei în comiterea faptei și prezența în acțiunile inculpatei a elementelor infracțiunii incriminate.

Din probele cercetate, instanța de apel a reținut că inculpata a acționat de comun acord cu complicele ei "Halil" în scopul recrutării lui XXXXX și ea nu neagă faptul că a vorbit cu acesta, a trimis bani pentru perfectarea actelor și ulterior a cumpărat bilet la avion părții vătămate ca să vină în Cipru, or, instanța nu a avut niciun temei de a nu da crezare declarațiilor părții vătămate, care nu avea nici un motiv s-o învinuiască pe Adomnița Stela neîntemeiat.

S-a reținut, că prin „recrutare” se presupune racolarea, selectarea persoanelor traficate în vederea deplasării către punctul destinat și acest component este prezent în acțiunile inculpatei în raport cu partea vătămată XXXXX, iar prin „transportare” se înțelege deplasarea persoanelor traficate peste frontiera de stat a Republicii Moldova sau în interiorul Republicii Moldova, în vederea obținerii scopurilor indicate la art. 165 Cod penal.

Poziția inculpatei privind nerecunoașterea vinovăției, le-a considerat ca tendința acesteia de a se eschiva de răspundere penală, deoarece vinovăția ei se confirmă cu certitudine prin cumulul de probe enunțate, careva temei de a pune la îndoială declarațiile părții vătămate și a martorilor, care se confirmă și prin probe scrise, lipsesc.

Cumulul de probe pertinente și concludente prezentate în sprijinul învinuirii au dovedit în întregime vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate, careva temei de a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu se atestă, deoarece ele au fost obținute cu respectarea normelor de procedură penală și în ansamblu racordate între ele, pe deplin dovedesc vinovăția acesteia în fapta imputată.

Astfel, instanța de apel a respins ca nefondat argumentul apărării precum că inculpata nu a recunoscut vinovăția în comiterea faptei prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal la nici o etapă a procesului penal, motiv pentru care urmează a fi recalificate acțiunile acesteia în baza art. 220 alin. (2), lit. c) Cod penal, or, nerecunoașterea vinovăției este un drept al inculpatei.

Analizând solicitarea apărării de a recalifica acțiunile inculpatei, instanța de apel a constatat că acest temei nu și-a găsit confirmarea la judecarea apelului declarat de avocat în interesele inculpatei, lipsind temeiuri de implicare a instanței de apel în sensul casării hotărârii contestate în partea constatării vinovăției lui Adomnița Stela în comiterea infracțiunii de trafic de ființe umane.

În acțiunile inculpatei s-au regăsit semnele calificative ale infracțiunii de trafic de ființe umane, a fost demonstrată indubitabil vinovăția inculpatei, iar solicitarea apărătorului de a recalifica acțiunile este lipsită de temei. Astfel, prima instanță a adoptat o soluție justificată de condamnare a inculpatei.

Cu referire la pedeapsa penală aplicată inculpatei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, verificând legalitatea sentinței primei instanțe în privința ultimilor constată că, instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61 și 75 Cod penal și la stabilirea categoriei și mărimii pedepsei a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acestora, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acesteia precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării persoanei vinovate.

Astfel, la stabilirea pedepsei penale, instanța de apel a notat că instanța de fond a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite de către Adomnița Stela care face parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave, de persoana inculpatei și anume că, anterior nu a fost judecată, nu a recunoscut vina, se caracterizează pozitiv circumstanțe care evidențiază caracterul concret și legal al concluziei instanței de fond de a aplica în privința lui Adomnița Stela o pedeapsă privativă de libertate, în limitele prevăzute de norma de sancționare, or, pedeapsa și modalitatea de executare a acesteia trebuie individualizate în așa fel încât inculpata să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

Careva circumstanțe atenuante din rândul celor specificate la art. 76 alin. (1) Cod penal, nu au identificate, totodată careva circumstanțe agravante din rândul celor vizate la art. 77 alin. (1) Cod penal, în privința inculpatei, instanța de apel nu a reținut.

Din considerentele nominalizate, instanța de apel a apreciat că pedeapsa principală stabilită și individualizată de către instanța de fond, răspunde atât principiului proporționalității, cât și scopului pedepsei penale prevăzut în art. 61 alin. (2) Cod penal, restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane, fiind în limitele prevăzute la sancțiunea normei penale în baza căreia Adomnița Stela a fost condamnată, prin urmare decizia contestată în această parte cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocații Potereanu Dina și Balmuș Ștefan în numele inculpatei au atacat-o cu recurs ordinar.

6.1 Avocata Potereanu Dina a depus recurs ordinar, fără a invoca prevederile art. 427 Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei și remiterea cauzei penale spre rejudecare la instanța de apel în alt complet de judecată.

În motivare recurenta a indicat că, învinuirea înaintată inculpatei nu a fost demonstrată prin probe concludente și pertinente, coroborate cu circumstanțele cauzei.

Or, prezența în acțiunile inculpatei atât a elementelor care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii incriminate, cât și a celor care caracterizează latura subiectivă a acestei infracțiuni, nu a fost legal demonstrat din care considerente s-a impus recalificarea acțiunilor lui Adomița Stela conform prevederilor altei componente de infracțiune.

6.2 Avocatul Balmuș Ștefan a depus recurs ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6, 12 Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei și emiterea unei noi decizii potrivit căreia Adomița Stela să fie recunoscută culpabilă pentru infracțiunea prevăzută de art. 220 alin. (1) Cod penal, cu încetarea procesului penal pe motivul că a intervenit prescripția.

În motivare, recurentul a făcut trimitere la prevederile art. 109, 110 389, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, indicând că instanța inferioară a motivat superficial decizia. În caz de respingere a apelului, decizia instanței de apel trebuia să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța de fond, care cerințe au fost încălcate de către instanța dată, apoi motivele adoptării soluției date de instanța de apel.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursurilor avocaților, menționând că acestea urmează a fi declarate inadmisibile, ca fiind vădit neîntemeiate și lipsite de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală *instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care se constată că este vădit neîntemeiat.*

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.*

8.1 Colegiul penal constată că recurenta Potereanu Dina în recursul declarat nu a invocat nici un temei de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală,

însă, a criticat pedeapsa și lipsa elementelor în recunoașterea inculpatei vinovată în comiterea infracțiunii date.

Din conținutul cererii de recurs ordinar rezultă că se pledează pentru rejudecarea cauzei penale, iar în vederea susținerii acestei poziții face trimitere la mai multe circumstanțe factologice, pe care le descrie în detaliu, evidențiind că instanța de apel nu a apreciat la justa valoare probatoriu administrat pe caz.

Colegiul penal ține să evidențieze că, invocarea formală a unor temeuri de casare, care nu sunt urmate de o motivare corespunzătoare, ci doar se face trimitere la conținutul probelor și la aprecierea acestora, nu va face obiect de examinare în procedura de recurs, având în acest sens în vedere că, potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Adică completarea cererii de recurs cu argumente *de drept*, care cu desăvârșire lipsesc aici, și care ar suplini-o din oficiu, este contrară principiului contradictorialității ce guvernează întregul proces penal.

Concluziile instanței de apel privind vinovăția inculpatei sunt descrise detaliat în descriptivul deciziei instanței, pe care instanța de recurs și le însușește sub aspectul stării de fapt și de drept a cauzei, așa cum au fost reținute de instanța de apel.

Așadar, instanța supremă nu se va expune cu privire la pretinsele erori enunțate de recurentă, întrucât autoarea cererii de recurs semnalându-le, a eșuat să descrie esența acestora și relevanța lor pentru cauza deferită judecării, referindu-se preponderent la chestiunea de apreciere a probatoriului. Totodată, Colegiul consideră inacceptabil faptul că apărătorul, pe calea recursului ordinar, dorește să se ajungă practic la o nouă analiză a circumstanțelor de fapt din sentința primei instanțe și din decizia instanței de apel nu pentru a fi corectată vreo eroare judiciară, ci doar în vederea reaprecierii probatoriului, în acest sens instanța de recurs ordinar transformându-se într-o veritabilă instanță de apel, ceea ce excedă scopul pentru care aceasta a fost creată.

Mai mult, simplul fapt că pot exista două puncte de vedere distincte cu privire la modul de apreciere a probelor nu este un motiv suficient și plauzibil pentru a dispune rejudecarea cauzei inculpatei, după cum se solicită de recurentă.

Instanța de recurs se raliază argumentelor expuse în sentință și în decizia Curții de Apel contestate, totodată, notând că, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO se admite însușirea concluziilor instanțelor ierarhic inferioare de către instanțele ierarhic superioare, în cazul când constatările acestora sunt fundamentate în fapt și în drept, fiind amplu prezentate în hotărârile atacate, constatându-se că la administrarea probelor nu au fost încălcate drepturile și libertățile constituționale ale participanților la proces, iar probele puse la baza hotărârilor nu conțin erori procesuale ce ar putea influența autenticitatea concluziilor formulate de instanțe.

8.2 Referitor la recursul ordinar declarat de avocatul Balmuş Ştefan în numele inculpatei la 27.07.2020, instanța de recurs constată următoarele:

După cum rezultă din materialele dosarului, cauza penală a fost judecată în ordine de apel cu participarea inculpatei și a apărătoarei acestuia, dispozitivul deciziei fiind pronunțat la 04.02.2020, în ședința de judecată în care participanții la proces au fost înștiințați despre faptul că decizia motivată va fi pronunțată la 03.03.2020, ora 14.00. În ședința din 03.03.2020 la citirea deciziei motivate, a fost absentă inculpata. În adresa inculpatei a fost expediată copia decizie, confirmată prin scrisoare (vol.-II, f.d. 58). Recursul ordinar depus de avocatul Balmuş Ştefan a fost expediat pe adresa electronică la data de 27.07.2020 și personal l-a depus la 29.07.2020, ce rezultă că a fost depus cu întârziere de 4 luni.

Una din cerințele obligatorii, la depunerea recursului, se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În același context se relevă că, potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen”*.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecătii, termenul de declarare a recursului a fost omis de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza Ghirea contra Moldovei, unde s-a statuat că: „... principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de ași prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.” Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

Având în vedere considerentele menționate supra și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat

prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală, iar critiquele din cererea de recurs înaintată de avocata Potereanu Dina nu și-au găsit confirmare ca fiind inadmisibil, iar recursul declarat de avocatul Balmuș Ștefan - ca fiind declarat peste termen.

9. În temeiul art. 422, 432 alin. (1) – (2) pct. 2), 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 februarie 2020, în cauza penală privind-o pe Adomnița Stela XXXXX, de către avocatul Potereanu Dina în numele inculpatei, ca fiind vădit neîntemeiat și de către avocatul Balmuș Ștefan în numele inculpatei ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 03 septembrie 2020.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion